46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 307 Կ. ՊՈԼԻՍ, 17/30 ԱՊՐԻԼ 1902 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՄՈՒՇԱԲԹԻՒ, 17 ՆԻՍԱՆ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՊԵՏՈՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՌԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի խաստէօի, 38
Խմբագրութեան ուղղած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته‌در
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
	Քարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ Համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու Համար	108 »	60 »
Արտասահմանի Համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՓԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամեայ Համար, տողը 5 գրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց Համար մանաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ռուսիոյ արեւելեան եւ արեւմտեան նահանգներուն պարզական սովը, ընդհանուր տնտեսական տագնապը, ելեւմտական նախարար Մ. Վիթթէի անվերջանալի փոխառութիւնները, Բօլշեւիկի և մանաւանդ Ֆինլանտիոյ գործերը, համալսարաններու և պարզ դպրոցներու ծրագիրները, դպրեւոր Կրիմի ձերբակալութիւնը և ինչն վերջն ալ իր բնական հետեւանքներ՝ վերջի ելեղութեան՝ պատերազմական նախարար զօրավար Քուրոպաթքինի Զարին անձնական թիկնապահ անուանուելը՝ ահա Ռուսիոյ արդիներին կացութեան խոսացած ամբողջութիւն։ Իրաւ է որ Ֆրանսայի նախագահ Ս. Լուպէի յառաջիկայ այցելութիւնը՝ ներքին եղելութիւններու շաղախի պատկանիլ, բայց յայտնի է թէ արդիւնքի տեսակէտով աւելի արտաքին հանգամանքը ունի, քանի որ կ'ամրապնդէ իրարմէ անկախ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները։

Տարակոյս չկայ թէ ուս նահանգներուն սովը՝ բուն իսկ զարբերական ըլլալուն պատճառաւ բնական և կամ բնականի կերպարանք ստացած ազդեցութիւններու ենթակայ։ Ռուսիոյ երկրագործական դրութեան անկանոնութիւնը՝ մասնաւորապէս Ուրալի, Վոլգայի և Տնիեբրի ճիւղերուն նաւադնացութեան յարմար պայմաններ չընծայելը, ներքին ջրանցքներու պակասութիւնը, կապոյ անհնարութեան դաշտերու երկրագործական տարբեր միջոցներուն հետանօք անբարբերբերութիւնը՝ Մուժիկներուն՝ ռուս գիւղացիներուն սովի ենթակայ ըլլալուն այնքան ոչ-օրաւոր պատճառներ են։ Եւ ըսել թէ Ռուսիա միմիայն իր հսկայ երկաթուղիներուն համար օտար դրամագլուխներու կը կարօտի...։

Այդ երկաթուղիները ըլլան անդրբայկալեան՝ կասպեան և կամ կովկասեան, որքան որ ալ ուսական փոխառութիւններուն պատճառական և նախնական շարժառիթը կրկնեն, տարակոյս չկայ թէ Ռուսիա Ֆրանսայի և Գերմանիոյ հրապարակէն քաշած 1 ու կէս միլիար Ֆրանքի կարւոր մէկ մասը կը յատկացնէ իր սպասաւորութիւններուն, և մէկ մասն ալ աւելի բաներ ներքին գործոց նախարարութեան ելեւմտացոյցը հաւասարակշռելու գործին։

Առիթէն օգտուելով՝ ըսենք անմիջապէս թէ Մ. Վիթթէ՝ ելեւմտական արձագանթիչ քաղաքականութիւն մը ունի որ իր խոչոր՝ սեւ և անարբեր աչքերուն գերազանց սրութեան՝ և իր ճիրաններուն շնթային արագութեամբ գիտէ գտնել իր պատառը՝ ըլլայ Ֆրանսայի անձնուիրութեան և կամքերամոիոյ մրցման զգացումներուն տարածութեանը մէջ։ Ըսել է որ Մ. Վիթթէ իր արհեստին մարդն է և իր ճարպիկութիւնը կը սպառնայ ո և է քննադատութեան։

Ֆինլանտիոյ գործերը կարծես կարոյս ժ.Բ.ի և Մեծն Պետրոսի դարը կը միացնեն, այն կարոյսին որ չկրնալով երկար ատեն դիմադրել Ռուսանոցներուն, Օամ. կառավարութեան դիմելով Տիմոթէքա հիբրենկալուեցաւ և այն Պետրոսին որ առանց Գալթաճի Մէհմէտ բաշային բարեսրտութեանը չպիտի կրնար օձիկը ազատել։ Վոլթէր անպայման կերպով կը հաստատէ այս իրողութիւնը ինչ որ կարկառուն ապացոյց է Օսմանեան բարեսիրութեան։

Բայց այս նկատումը՝ խնդրոյն պատմական և քիչ մը ալ չեզոք հանգամանքը ի վեր կը հանէ, և սպասելով որ Ֆինլանտիոյ գործերը հետեւին իրենց այժմեան հոսանքին և վերջնական վիճակի մը յանդին, և մենք ալ առիթը ունենանք վերջնական ուսումնասիրութիւն մը նուիրել այս սիւնակներուն մէջ, փութանք ըսել պարզապէս թէ՝ Ռուսիա կը շարունակէ հետեւիլ իր կեդրոնաձիգ քաղաքականութեան։ Բայց՝ տեղն է ըսել թէ՝ Ֆինլանտացիք ունին փայլուն դպրոցներ, փայլուն համալսարաններ՝ իմացական մշակութեան կատարը հասած տաղանդներ ու հանճարներ, և ամէն տեսակ օրինական կազմակերպութիւններ։ Մէկ խօսքով՝ մնացեալ ռուս գաւառներու ժողովուրդին հետ բաղդատութեան չեն մտներ։

Ռուսիոյ տնտեսական տագնապին նկատմամբ այժմէութիւն ունեցող գաղափար մը տալու համար մի միայն տա կրնանք ըսել թէ Հնդկատանի սպառնացող... Ռուսիան կը փափաքի Անգլիոյ ծախել իր բնական արտադրութիւնները, — քանի որ Մեծն Բրիտանիա թէ իր և թէ ուրիշներուն պէտքին համար այդկարգի նիւթերը կը ներածէ — և անկից ստանալ արուստագործական ապրանքներ։ Այս երեւոյթը որ մեզ կը ցուցնէ թէ ամէնէն աւելի աշխարհակալ Ռուսիան կը համակրի ամէնէն աւելի տնտեսական երկիրը եղող Մեծն Բրիտանիոյ հանդէպ, կը նշանակէ թէ կոյր աշխարհակալութեան դարը անցած է։ Գնդապետ Կրիմի ձերբակալութիւնը, Գերմանիոյ ծախուած բլոներուն սէջտեղ ելնելը, միջազգային զինուորական քաղաքականութեան ամէնէն աւելի ժպտեցնող կողմերէն մին ի վեր կը հանէ։

Երեւակայեցէք որ ռուս ռազմագէտները տասը տարի չարունակ քրտինք թափեր, տաղանդ և թերեւս հանճար մաշեցուցեր են, պատերազմի նատած էր պատուհանին առաջը, ակնարկը մութին գծած անորոշութիւններուն մէջը խարխսած։ Դեռատի աղջիկը իր անփորձ միտքին մէջ յորդումը կը զգար սէրի քաղցր ու տաքուկ բառերուն որոնք իր դէմքն ի վեր խունկի անուշ բուրումներուն նման բուրվառած էր իր սիրականը։ Անոր խելացի աչքերուն մոգութիւնը կը զգար որ իր սիրտին պատուհաններէն ներսը կը խուժէր՝ առատաւան այդ մթութեան համապարփակ քօղին տակէն, ուր նշմարել կը կարծէր նաեւ կրկներեւոյթը անոր վայելչատիպ հասակին։ Անբացատրելի զգացումներով իր ամբողջ էութիւնը կը տանջուէր՝ երբոր վերյիշելու կ'ըլլար, կամ մտածելու քաղութիւնը կ'ուզենար այն ազնիւ երիտասարդին սէրը բովանդակ, որ իրեն էր ձօնուած. տանջանք, որ սակայն իր հետը երջանկութիւնով խառն հրճուանք մը կը կեդրոնացնէր իր սիրտին խորը։ Նոր կեանքի մը այգը ողջունած էր կարծես այդ կերպով։ — արշալոյսը իր մատղաշ կեանքին, որուն գիտակցութիւնը երբե՛ք չէր ունեցած առաջուընէ։ Անխուսափելիօրէն իրարու հանդիպած էին իրենց նայուածքները, մագնիսական անգիտակից զօրութեան մը ընդոստ հպումէն իբրեւ։

Քիչ ժամանակուան մէջ իրենց սէրը աճեցուն հանգամանք մը ստացած, ընտանեկան յաճախակի այն այցելութիւններուն շնորհիւը, որ այդ ընտանիքին մէկմէկու ծանօթանալ սկսած օրէն սկզբնաւորուած՝ կը շարունակուէր փոխադարձ կերպով։ Երկու այդ սիրտերն ալ առաջին անգամն էր որ իրարու ներկայութենէն գոհունակութիւն կը զգային։ Առաջին անգամն էր որ սէրի բոցեղ կրակին հանդէպ իրենց սիրտերը կը ջերուընային, առանց երբեք խանձուելու, այրուելու վտանգաւոր նախազգացումը ունենալու։ Դեռ նոր էր որ համարձակութիւնը ունեցեր էին իրենց փոխադարձ սէրը մէկմէկու խոստովանելու։ Եւ ինքնաբերաբար արտասանուած սէրի այդ բառերուն տաքութենէն խելայեղ՝ Սիրանուշ սխալ քայլ մը չառնելու, ծուռ ճամբու մը մէջ իր հաստեղ գնացքէն չի գայթելու, և որով իր ապագան կործանումի վրիպումին չառաջնորդելու նպատակով, գրած էր իր մէկ բարեկամուհիին՝ Բերուզին՝ համոզուած ըլլալով որ փորձառուի մը խրատները պիտի ստանար անկէ, ինչու որ Բերուզ տարիներու նշանակելի առաւելութիւն մը ունէր Սիրանուշին վրայ, ու ասով հարկաւ պէտքը եղած կարծիքը յայտնելու ալ կարող, միեւնոյն ատեն։

Լոյսը ճեղքուած էր արեւելքի սատափէ ամպերէն, ու փայփայոտ հովին զովիկ հոսանքէն հերձուած ամպերու այդ խաւերուն մէջէն արեւն իր ոսկին կը խաղցրնէր միջոցին պարզկայ տարածութեանը վրան։ Պատուհանը զարդարող թաղարին ժպտուն ծաղիկներուն մէջտեղ անմման ծաղիկ մը հիանալի կապոյտ աչքերը բացած, թաւշանման ձեռքերէն մէկը մինիկի՝ ծնօտին յենարան ըրած, ու մէկալով ալ ձերմակ շուշանի մը կաթնաթոյր շողուն թերթերը շոյելով մեղմօրէն, առատ ու երկար վարսերու փունջեր թափած այտերն ի վար, ուր հրշնչակի մը անմեղութիւնը կը ցոլանար, ծաղիկներու այդ թագուհին՝ պատուհանը զարդարող թաղարին ժպտուն ծաղիկներուն քմշոտ բոյրերէն գինովցած, ուերգող թռչուններուն աղիկամի սլացքին յանձնած իր ակնարկը մեղոյշ Սիրանուշ հիմա տարբեր մտածումներով կ'երազէր։ Ու կարդալէ յետոյ իր բարեկամուհիին՝ Բերուզի՝ մտերմական նամակը, բնական էր որ խոհերու լաբիւրինթոսին պիտի յանձնէր իր բովանդակ երազայնութիւնը, որ ահա՝ նամակին ընթերցումէն ետքը թանձրանալ էր պատուհանին առաջը, ակնարկը մութին գծած անորոշութիւններուն մէջը խարխսած։ Դեռատի աղջիկը իր անփորձ միտքին մէջ յորդումը կը զգար սէրի քաղցր ու տաքուկ բառերուն որոնք իր դէմքն ի վեր խունկի անուշ բուրումներուն նման բուրվառած էր իր սիրականը։ Անոր խելացի աչքերուն մոգութիւնը կը զգար որ իր սիրտին պատուհաններէն ներսը կը խուժէր՝ առատաւան այդ մթութեան համապարփակ քօղին տակէն, ուր նշմարել կը կարծէր նաեւ կրկներեւոյթը անոր վայելչատիպ հասակին։ Անբացատրելի զգացումներով իր ամբողջ էութիւնը կը տանջուէր՝ երբոր վերյիշելու կ'ըլլար, կամ մտածելու քաղութիւնը կ'ուզենար այն ազնիւ երիտասարդին սէրը բովանդակ, որ իրեն էր ձօնուած. տանջանք, որ սակայն իր հետը երջանկութիւնով խառն հրճուանք մը կը կեդրոնացնէր իր սիրտին խորը։ Նոր կեանքի մը այգը ողջունած էր կարծես այդ կերպով։ — արշալոյսը իր մատղաշ կեանքին, որուն գիտակցութիւնը երբե՛ք չէր ունեցած առաջուընէ։ Անխուսափելիօրէն իրարու հանդիպած էին իրենց նայուածքները, մագնիսական անգիտակից զօրութեան մը ընդոստ հպումէն իբրեւ։

ՌՈՒԼԵՒՈՐԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԴԷՊԻ ՏԻՎՐԻԿ

Աղջամուղան ժամը չորսն էր երբ ճամբայ ինկանք, լերան դագաթէն ճանճուտ ուղիներով կը մտնենք հովիտի մը մէջ խոխոջող առուակի մը ընթացքով առաջնորդուած՝ դուրս կելլենք այս միօրինակ ու յափրացուցիչ ուղիէն ուրկէ կը պարզուի մեր առջեւ ամայացման, ակնախտիղ հորիզոն մը։ Ոչ սըրընթաց, փայփլուն գետակ մը։ Զալթայ չային է որ կը յառաջանայ հոս ու հոն ճիւղաւորուած, կղզեակներ ձեւաձուցած։ Քիչ ատենէն Տիվրիկ կը հասնինք ու բարեկամներու սիրալիր ընդունելութեանց տարափին տակ կարծես կը մոռնանք ճամբուն խոնջէնքը։

Կէօլ Տաղի, Տումլուճայի և Աղ Տաղի բարձունքներուն մէջ, ընդարձակ դաշտագետնի մը վրայ կը կանգնի Տիվրիկն երկու հազար տուներով, որոնց արտաքին տեսքը կը գեղեցկացրնեն կանանչազարդ ծառեր, ու ծաղիկներով, մարգերով ու մարգագետիններով զարդարուն պարտէզներ. քաղքին հիւսիսային կողմէն կ'ընթանայ Զալթայ չային, որ ուրթը ժամուայ շրջանով մը կ'երթայ կը հոսի Եփրատայ մէջ։

Հայերը հոս մեծ մասամբ արհեստաւորներ են, վաճառականները շատ ցանցառ թիւ մը կը ներկայացնեն. որոնց գործը Հալէպի հետ է յաճախ։ Հայ ժողովուրդը նիւթապէս մեռցնող նորաձեւութիւնը տակաւին իր քանդիչ ոտքը դրած չէ հոս. մատի վրայ կը համրուին օրուան մօտային հետեւողները, անդին մեծամասնութիւնը կը խրտչի անկէ։ Բաւական քաղաքավար ու հիւրասէր են. և մեծաւ մասամբ ողորմած, գիտոն ու կարեկից սիրտ մը ունին միշտ աղքատներու հանդէպ հանդիպած եմ կիներու, որոնք մուրացիներու առաջնորդ եղած կը դիւրացնեն անոնց ծանր գործը. կիները թէ այրերը զուարթ ու քաջակազմ են. ձմեռուան սառն ու փոքրին երբ մարդ հարկադրուած է աւելցնելու իր հանդերձներու թիւը, Տիվրիկցին սովորական «էնթարիով» ու կարճիկ վերարկուովը կը բաւականանայ։ Բաւական մաքուր հայերէն մը կը խօսին, ու յաճախ խօսակցութեանց մէջ բայերը աւելորդ «ի»ով մը կը վերջանին. օրինակ. «ուր կ'երթաս«ի» ինչ ըրիր«ի» պիտի գա՞«ի», եւն։

Տիվրիկ իր շուրջը ունեցած շատ մը գիւղերով ընդարձակ թեմ մը կը ներկայացնէ երկայնակէտ ի վեր անհովիւ մնացած։ Տիվրիկցին եթէ ունենար իր անձնդիր հովիւը անոր ներկայութիւնը իր բազմակողմանի օգտակարութիւնները պիտի ունենար կրթական ու եկեղեցական խնդիրներու նկատմամբ։

Վարժարանին, որ բաւական ճոխ պիւտէ մը ունի, միշտ իր շուրջը ունեցեր է կուսակցութիւններ ու վէճեր, որոնք ցարդ կը չարունակուին. դասատուական յարաճուն փոփոխութեանց ենթակայ է ան միշտ. մէկը կ'երթայ ու միւսը կուգայ. այս աղայական անիմաստ խաղին մէջ միշտ տուժողները աշակերտներն են անշուշտ, որոնք պղտիկ թիւ մը չեն կազմեր. դասատրբերու փոփոխութիւն, դասատուութեան այլազան ձեւեր ահա ասոնք միայն պիտի ըլլան մատաղ սերունդին վարժարանական կեանքի կարեւոր շրջանին մէջ տեսածները ու սովորածները։ Ազգային թեթերու մէջ ալ երբեմն կը յուզուին, կը հրահարուին այս խնդիրները, առանց իրական արդիւնքի, իրողութիւնները միշտ նոյնը կը մնան. որքանցն ալ այժմ մեեւնոյն առանցքին վրայ կը դառնայ։ Իրենք ալ կը խոստովանին թէ՝ Գ. վարդ փ հեռանալէն ի վեր, միշտ կորսնցուցեր է ան իր բարեկարգութենէն ու կանոնաւորութենէն։

Տիվրիկցին միշտ իր մէջ բժիշկներ ունեցեր է. այսօր ալ կը փայլին հոն երիտասարդ, աշխոյժ երկու տօքթէօրներ. տօքթ. Խոսրով Հէքիմեան ու տօքթ. Բարսեղ Սեւեան (կասմացի) երկուքն ալ հմուտ ու փորձ. մօտակայ գիւղերէն ալ կը կանչուին յիշեալ տօքթէօրները, սակայն յաճախ այն պահուն՝ երբ հիւանդը արդէն կը տարուբերի կեանքի և մահուան վերջին մաքառումներով։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Խ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ՍԻՐՈՅ ՎՐԱՅ

Սէրը ամէն բանի սկիզբը, մէջտեղը և վերջն է։ Ով որ կը սիրէ, դիտէ, կ'ապրի, անձնուէր և գոհ կ'ըլլայ, և երբ սիրոյ կաթիլ մը բոլոր տիեզերքին հետ կշիռի դրուէր, առաջինը պիտի վերցնէր վերջինը՝ ինչպէս մրրիկը յարդի չիչ մը կը քշէ կը տանի։ — Սէրը տղայ մըն է որ ամէնուն ալ տէրն է. ան տէր է նաեւ Հերայի հովուին. ան ամէնուն նման է, և ամէնուն պէս կը խորշի, բայց թերեւս ամէն բանէ յանդուգն է։ — Սէրը չարամիտ կոյր մըն է, որուն բոլոր ջանքն է իր առաջնորդին աչքերը փորել, որպէս զի երկուքը միասին խորխորատ իյնան։ Սէրը մանուկ մըն է զոր միշտ առաջնորդել պէտք չէ, որպէս զի կորսուի։ — Սէրը տարափոխիկ ախտ մըն է, որմէ վարակուողը կը ցնորի։ — Սէրը ճարտարութեան և աղքատութեան զաւակն է, հարստութեան՝ վասն զի ուռճանալն է, աղքատութեան՝ վասն զի պանդղող է։ — Սէրը մէկ է միայն, իսկ հազարաւոր ընդօրինակութիւններ ունի։ — Սէրը որ միջադէպ մըն է պատանց կենսագրութեանը մէջ, կանանց կենացը ամբողջ պատմութիւնն է։ — Սէրը անգործներու գործն է։ — Սէրը մէկէն ի մէկ կը ծնի առանց ոչ է խորհրդածութեան, Ամարդու մը կամ կազմութենէն և կամ տկարութենէն։ — Սէրը կրնայ մոռցնել տալ բարկամութիւնը բայց չի կրնար դարմանել ածդ կորուստը։ — Սիրոյ մէջ բարկութիւնը միշտ կեղծ է։ — Դժուար է սիրոյ սահման մը տալ, սա միայն կրնայ ըսուիլ թէ սէրը, «Հոգւոյն մէջ տիրող կիրք մըն է, մտքի մէջ համակրութիւն մը, իսկ մարմնոյ մէջ՝ թագուն և փափուկ փափաք մըն է միայն սատանալու համար զայն՝ զոր մարդ երկար մտածումներէ վերջը սիրել կ'որոշէ։ — Սէրն այնպէս որոշիչ բնութիւն մը ունի որ մարդ չի կրնար ծածկել զայն ուր որ է և կեղծել զայն ուր որ է։ — Սէրը միշտ դիւրահաւան է։ — Սէրը քաղցրութեան հանոյք մըն է, որուն տեւողութիւնը մեզմէ կախում չունի և որ ենթակայ է զղջանքի և ապաշաւի։ — Սէրը լուսնի կը նմանի, երբ չամիր՝ կը նուազի։ — Սէրը, անձնուիրութեան նման է. քիչով գոհ կ'ըլլայ և սակայն ամէն բանի կը փափաքի։ — Սէրը «քանէվա» մըն է, զոր բնութիւնը կուտայ և երեւակայութիւնը կը հիւսէ։ Սէրը սիրով միայն կը շահուի, ուրեմն եթէ կ'ուզէք սիրուիլ նախ դուք ձեր անձը սիրեցէք։

Թ.ԷՊՊ. Հ. Զ.

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (2)

ՆՈՐԱՎԷՊ

ԱՆՕԳՈՒՏ ԶԱՂԶՈՒՄԸ

Բ.

Սիրանուշ իր սէրին անբացատրելի ուժգնութենէն տխալ քայլ մը չառնելու, եւ ապագային վայրապարչղղելու կանխահոգ մտածութիւնով, ուզել իր բարեկամուհիին ալ գաղափարը ըսնալ այս մասին, — գրել Բերուզին, որուն բարեկամութենը վրայ վստահ, կը յուսար փորձառու հրահանգներ ընդունիլ անկէ։ Եւ այս նպատակով քանի մը տողերու մէջ խտացուց իր սէրին պատմութիւնը, եւ ուղարկեց անոր հասցէին։ Երկու օր անցաւ ու սիրոր տպասումի մտահոգութենէն տենդայոյզ՝ ժամ առաջ Բերուզի պատասխանին, անոր գրելիքներուն վերահասու ըլլալ կը փափագէր, երբոր նախորդ օրուան իրիկունը վերջապէս իրեն յանձնեցին ա՛նքան անձկութիւնով սպասուած նամակը։ Բոլոր գիշերը անքուն՝ խորհելով էր անցուցած, ու արշալոյսին դեռ բաւական ատեն կար երբոր վերմակը մէկդի նետելով վրայէն՝ ելած նամակը կարդաց։

Սիրանուշ իր սէրին անբացատրելի ուժգնութենէն տխալ քայլ մը չառնելու, եւ ապագային վայրապարչղղելու կանխահոգ մտածութիւնով, ուզել իր բարեկամուհիին ալ գաղափարը ըսնալ այս մասին, — գրել Բերուզին, որուն բարեկամութենը վրայ վստահ, կը յուսար փորձառու հրահանգներ ընդունիլ անկէ։ Եւ այս նպատակով քանի մը տողերու մէջ խտացուց իր սէրին պատմութիւնը, եւ ուղարկեց անոր հասցէին։ Երկու օր անցաւ ու սիրոր տպասումի մտահոգութենէն տենդայոյզ՝ ժամ առաջ Բերուզի պատասխանին, անոր գրելիքներուն վերահասու ըլլալ կը փափագէր, երբոր նախորդ օրուան իրիկունը վերջապէս իրեն յանձնեցին ա՛նքան անձկութիւնով սպասուած նամակը։ Բոլոր գիշերը անքուն՝ խորհելով էր անցուցած, ու արշալոյսին դեռ բաւական ատեն կար երբոր վերմակը մէկդի նետելով վրայէն՝ ելած նամակը կարդաց։

Բերուզի նամակը իր հոգին անպայման խռովքով համակած էր։ Եւ մատղուկ այդ տարիքին մէջը, — որովհետեւ Սիրանուշ հազիւ տասնվեց գարուններ վայելած էր, — երբոր կոյսին հոգին սիրելիի մը սէրին համար տակաւին առաջին անգամ կը բաբախէ, այդ ծաղիկ տարիքին մէջ անփորձ աղջիկի մը տաք, հրայրքոտ սէրը՝ պաշտելութեան ուժեղ թափին կը միացնէ տարակուսանքի ո՛րդը նաեւ, — որ՝ իր միտքին մէջը ներմուծուած կ'ըլլայ նախանձոտ տարեկիցի մը քմահաճ ու լեղի կատակովը, կամ անհոգի ու կեղակարծրէն պարկեշտ արարածի մը ձեռքով։

Բերուզին գրածները իր միտքին մէջ զօրաւոր յեղաշրջութիւն մը գործեցին. հիմա նախապէս իր ունեցած մտածումներէն գլխովին ներհակ խորհուրդներով պայարուած կը զգար ինքզինքը. կնոջական սիրտին քուռն ու ուժով մէկ զգացումն էր որ ի՛ր ալ էութեան խորը կը ծնէր, — փառասիրութեան զգացումը։ Իրաւունք չունէ՞ր իր երէց բարեկամուհին երբոր իր ներկայացուցած անձէն չէր ախորժած, արդարութիւնը անոր կողմը չէ՞ր, երբոր կնոջական ապագան կը տենչոր թիւնով առլցուած էր դեռատի կոյսին սիրտը, ուրկէ առաջին անգամը ըլլալով ցաւի աղաղակ մը կը բարձրանար։ Բերուզի նամակը իր հոգին անպայման խռովքով համակած էր։ Եւ մատղուկ այդ տարիքին մէջը, — որովհետեւ Սիրանուշ հազիւ տասնվեց գարուններ վայելած էր, — երբոր կոյսին հոգին սիրելիի մը սէրին համար տակաւին առաջին անգամ կը բաբախէ, այդ ծաղիկ տարիքին մէջ անփորձ աղջիկի մը տաք, հրայրքոտ սէրը՝ պաշտելութեան ուժեղ թափին կը միացնէ տարակուսանքի ո՛րդը նաեւ, — որ՝ իր միտքին մէջը ներմուծուած կ'ըլլայ նախանձոտ տարեկիցի մը քմահաճ ու լեղի կատակովը, կամ անհոգի ու կեղակարծրէն պարկեշտ արարածի մը ձեռքով։

Բերուզին գրածները իր միտքին մէջ զօրաւոր յեղաշրջութիւն մը գործեցին. հիմա նախապէս իր ունեցած մտածումներէն գլխովին ներհակ խորհուրդներով պայարուած կը զգար ինքզինքը. կնոջական սիրտին քուռն ու ուժով մէկ զգացումն էր որ ի՛ր ալ էութեան խորը կը ծնէր, — փառասիրութեան զգացումը։ Իրաւունք չունէ՞ր իր երէց բարեկամուհին երբոր իր ներկայացուցած անձէն չէր ախորժած, արդարութիւնը անոր կողմը չէ՞ր, երբոր կնոջական ապագան կը տենչոր

որ ճոխութիւնով պարածածկուէր, եւ վերջապէս Բերուզ իր ունեցած տարեւորի փորձառութիւնովը կրնար կասկածելի ըլլալ իրեն առջեւ, երբոր ընտանեկան լաւագոյն կազմակերպութիւնը դրամին մէջ ու դրամո՛վ կը տեսնէր։ Օ՜հ, տարակոյս չի կար որ իր բարեկամուհին իրեն օգտակար ըլլալէ տարբեր մտածումէ մը չարժառիթուած չէր, ինչ որ կը դրէր ու ինչ որ իր դիտողութիւններուն առարկայ կ'ընէր ան՝ իրաւացիօրէն էին բոլոր. կասկած չի կար. ա սա՛նկ էր։ Ուստի առանց յուզումի ու սարսուռի հարկ էր որ՝ Բերուզի պատուէրին համաձայն՝ ա՛լ խղէր ամէն յարաբերութիւն անոր և իր միջեւ. վերջակէտելու էր։ Ձերմակ շուշանի թերթերու խուրձ մը փեթռտելով թաղարէն՝ ինչպէս սիրոր պիտի փեթռտէր քիչ յետոյ խեղճ տղին՝ իսկոյն եւեւ կեցաւ սենեկին մէջ, ակնարկովը փնտռելով Բերուզին նամակը, որ հովէն քշուած՝ սենեկին անոյտ մէկ անկիւնը գացած կորսուած էր։ Վեր առաւ անիկա ու իր ակնարկը տանոր վերջին տողերուն վրայ սեւեռուն մնաց. սարսուռ մը անցաւ իր էութեանը վրայէն, որուն սակայն սիրոր զանին առջեւ ելաւ ու իր ակնարկը տանոր վերջին տողերուն վրայ սեւեռուն մնաց. սարսուռ մը անցաւ իր էութեանը վրայէն, որուն սակայն սիրոր զանին առջեւ ելաւ ու իր ակնարկը տանոր վերջին տողերուն վրայ սեւեռուն մնաց։ Ու նատեցաւ գրասեղանին առջեւ ձերմակ թուղթի մը վրայ քանի մը տողով սուր սլաք մը արձակելու համար մեծ սիրտին մէջ՝ ապագայ լաւագոյն ճոխ կեանքի մը երազներովը օրորուն ու երջանիկ հեռանկարի մը ակնկալութիւնով։

(Շարունակելի)

ԽԱՐԻԱԻՅԵԷ

ՊԱՏ ԿՐԱՆ ՏԻՐԴ. — Էֆրէնֆի ապրիլին 25ինաէ՝ Էօյլէտէն սօնրա՝ Ալմանիա իմբէրաթօրը՝ Պատ ալայլարը թարաֆընտան կէօնտէրիլէն պիր հէյէթին րիեաէթինաէ օլարագ, Պատ Կրան տիւգընա 50նճի սէնէի տէվրիյէէի հիւքիւմէթլէրի միւնասիպէթի իլէ պէեանը թէպրիք էյլէմիշ տիր։

Սարի զէվաթ՝ միւշարիւէյհէ պէեանը թէպրիքաթ իթիֆաքէն սօնրա, մէվճուտ ալայլար՝ իմբէրաթօր վէ Կրան տիւգ հազարաթընին հուզուրլարընտա պիր բէսմը կէչիտ իճրա իթմիշլէր տիր.

Էօյլէտէն սօնրա վէրիլէն բէսմի զրեֆէթէտ, Կրանտիւգ՝ Ալմանիա իմբէրաթօրունին չէրէֆինէ իտարէի ագտահ վէ թէպրիք իչուն Գարլսրիւհէեէ կէլմէսինէն տօլաբը, միւշարիւէյհէ պէեանը թէչէքքիւր վէ իմբէրաթօր հազրէթլէրինին բէտէրի իլէ պէօյիւք բէտէրինին տէ սրգսրգ Գարլսրիւհէեէ կէլտիքլէրինի, վէ միւշարիւէյհիմաեա տահիա իհթիրամաթտա պուլունտուղունը զիքր, վէ ուզուն միւտտէթ իճրաի հիւքիւմէթ իթտիեինտէն տօլաբը, ձէնապը հագգա արզը թէչէքքիւրաթ, վէ Ալմանիա իմբէրաթօրլըղընին տահիա մահֆուզ գալմասընը թէմէնի իթմիշ, վէ նութգընա Ալմանիա իմբէրաթօրը հազրէթլէրինին չէրէֆինէ «հուրրա» տէեէրէք, խնթամ վիրմիշ տիր։

Միւշարիւէյհ իմբէրաթօր՝ Պատ Կրան տիւգընին նութգընա ճէվապկէ իյրատ իթտիեի պիր նութգտա, Կրան տիւգընին ֆէվզէլաաէ նազիքեանէ քէլիմէլէրինէ գարշու, ումումի թէչէքքիւրաթընը կէօաթէրմիշ վէ Քարլսրիւհէ չաթօսընընն զաեէթ գըյմէթտար խաթրրաթը ճամի օլտուղունը, վէ Կրան տիւգընին 50նճի սէնէի տէվրիյէէսի միւնասիպէթի իլէ իճրա օլունան բարլագ չէնիքլէրէ իշթիրաք իթմէսի՝ թապիի պիր արզու նէթիճէսի օլտուղընը պէեան իթմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ԱՀՎԱԼԸ. — Բէթէրպուրկտան իշար օլունտուղունա նազարէն, Ռուսիա տահիլեյէե նազրրը Մ. Բլօհէվէ՝ եագընտա Մօսգուաեա կիտուպ, օրատա Մօսգուա ումումի վալիսի Կրան տիւգ Ալէքսանտրովիչ իլէ կէօրիշտիւքտէն սօնրա, Բուլթավա վէ Խարգօֆ վիլաեէթլէրինէ կիտէէք տիր։

ՏԱԼՄԱԶԻԱՏԱ ԶԵԼԶԵԼԷ. — Տալմաչիանընն պազը ճիհէթլէրինտէ էֆրէնֆի ապրիլին 26ընտա էօյլէտէն եվվէլ սաթ 9 պուչուղը 5 կէչէրէք չիտտեթլի պիր կիւրիւլթի իլէ իքի տէֆա հարէքեթը արզ վուգուպուլմուշ տիր։

ԶԻՆ ԱՀՎԱԼԸ. — Բիվանէթ օլունտուղունա նազարէն՝ Եուան-Շիգայ իլէ Ինկիլիզ սէֆիրի արասընտա ախիրէն ագտ օլունան պիր մուգավէլէ մուճիպինճէ, Բէքին-Թիէն-Զին տէմիր եօլը խաթթը կէլէճէք մայիսին 1ինտէ Զին հիւքիւմէթինէ իտատ օլունճագ տրը։ Թիէն-Զինտէ էճնէպի ասքէրի պուլունտուղու միւտտեթճէ ասքէրի նագլիյեաթա նէզարէթ իչուն, մէզքիւր տէմիր եօլընա Ճաբոնիա, Ալման, Ինկիլիզ զապիթլէրինէն պիրէր տիրէքթօր թաեին օլունճագ տրը։

Մէզքիւր խաթթըն ումումի միւտիրի պիր Ինկիլիզ զապիթի օլճագ տրը։ Պրիթիշ-Զինա պանդա չիրքէթի՝ մէզքիւր խաթթըն մալիյեէ ումուրընա նէզարէթ իչուն թէչքիլ օլունճագ գօմիսիօնա ազա կէօնտէրէճէք տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐԻՍԹԱՆ. — 1902 սէնէսինին 21 մարտ թարիխի իլէ նէշր օլունան պիր իմբէրաթօր էմրնամէսինէ, բրէնս Հանրի տը Բրիւսին Ավսթրիա վէ Մաճարիսթան տօնանմասընընն ամիրալըղընա թաեին օլունտուղու պէեան օլունմուշ տիր։

ՎԱԲՕՐԼԱՐ ՍԷՆՏԻԳԱՍԸ. — «Տէյլի Թէլէկրաֆ կազէթասընընն մէվսուգէն իսթիխպարընա կէօրէ, Ամէրիգա-Ինկիլիզ սէյրը սէֆինին սէնտիգասընընն թէչքիլի յարթլարը՝ եագընտա սէնտիգասը իշթիրաք իտէճէք օլան վաբօր գումբանիալարընընն հիսէտարան մէճլիսինէ թագտիմ օլունճագ տրը. Ինկիլթէրա պարլիյեէ նէզարէթի՝ մէզքիւր յարթլար հագգընտա չիմտիրէն մալիւմաթ ալմըշ տրը։

Մէզքիւր յարթլարա կէօրէ, Ինկիլիզ վաբօրլարը իլէ իլէրտէ Ինկիլթէրատա ինչա օլունճագ վաբօրլար՝ Ինկիլիզ պանտէրասը վէ պիր Ինկիլիզ միւտիրինին նէզարէթի ալթընտա պուլունտուղու միւտտեթճէ ասքէրի պուլունտուղու միւտտեթճէ ասքէրի նագլիյեաթա նէզարէթ իչուն, մէզքիւր տէմիր եօլընա Ճաբոնիա, Ալման, Ինկիլիզ զապիթլէրինէն պիրէր տիրէքթօր թաեին օլունճագ տրը։

Մէզքիւր խաթթըն ումումի միւտիրի պիր Ինկիլիզ զապիթի օլճագ տրը։ Պրիթիշ-Զինա պանդա չիրքէթի՝ մէզքիւր խաթթըն մալիյեէ ումուրընա նէզարէթ իչուն թէչքիլ օլունճագ գօմիսիօնա ազա կէօնտէրէճէք տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐԻՍԹԱՆ. — 1902 սէնէսինին 21 մարտ թարիխի իլէ նէշր օլունան պիր իմբէրաթօր էմրնամէսինէ, բրէնս Հանրի տը Բրիւսին Ավսթրիա վէ Մաճարիսթան տօնանմասընընն ամիրալըղընա թաեին օլունտուղու պէեան օլունմուշ տիր։

ՎԱԲՕՐԼԱՐ ՍԷՆՏԻԳԱՍԸ. — «Տէյլի Թէլէկրաֆ կազէթասընընն մէվսուգէն իսթիխպարընա կէօրէ, Ամէրիգա-Ինկիլիզ սէյրը սէֆինին սէնտիգասընընն թէչքիլի յարթլարը՝ եագընտա սէնտիգասը իշթիրաք իտէճէք օլան վաբօր գումբանիալարընընն հիսէտարան մէճլիսինէ թագտիմ օլունճագ տրը. Ինկիլթէրա պարլիյեէ նէզարէթի՝ մէզքիւր յարթլար հագգընտա չիմտիրէն մալիւմաթ ալմըշ տրը։

Մէզքիւր յարթլարա կէօրէ, Ինկիլիզ վաբօրլարը իլէ իլէրտէ Ինկիլթէրատա ինչա օլունճագ վաբօրլար՝ Ինկիլիզ պանտէրասը վէ պիր Ինկիլիզ միւտիրինին նէզարէթի ալթընտա

բացատրութիւն ուղուած էր Կեսարիոյ առաջնորդարանէն յիշեալ ամուսնութեան նկատմամբ։

Այժմ տեղեկութիւն հասած է Պատրիարքարան թէ այդ ամուսնութիւնը իրօք կատարուած է նոյն իսկ Պալակէս գիւղին մէջ, որ Ս. Դանիէլի Վանուց իրաւասութեան կը պատկանի և Պսակի արարողութիւնը կատարած է նոյն գիւղի Տ. Գրիգոր քահանան։

—Ս. Յակոբայ որբանոցի Ուսումնարանի և արուեստանոցի 30ի չափ աշակերտները, երէկ մասնաւոր հսկողի մը առաջնորդութեամբ Բերայի կողմը պտոյտի տարուեցան, քանի մը ցուցահանդէսներ այցելելու համար։

—Վերջապէս Զատկի Ա. օրէն սկսեալ Ուրիի վերստին Գումգապուի թաղին մէջ Մայր եկեղեցւոյ ժամացոյցին այնքան օգտակար ժամարութիւնը, որ տարիէ մը ի վեր ընդհատուած էր գրեթէ։

Սոֆիայէն վերադարձող արհեստագէտ ժամագործ մը Լեւոն էֆ. Կ. Զալէգեան, հակառակ ուրիշ արուեստագէտներու ձեռնթափ մնալուն կամ մեծածախս գումար մը պահանջելուն, թերթիս հրատարակութեանց թելադրութեամբ փափաք յայտնած էր Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդին, նոյն եկեղեցւոյ նորոգութեան առթիւ, ինք լրացնել այդ թերին, իբրեւ նուէր իր կողմէ, ինչ որ կատարեց նոյն խորհրդոյն հաւանութեամբ։

— Ս. Հայրապետը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած է Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին, անոր անուան տարեդարձին առթիւ։

—Ս. Պատրիարքը ևս Զատկի առթիւ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ս. Հայրապետին։

—Կարինէն երկրաշարժի նոր և ահարկու ցնցումներու լուրերը կը հասնին։ Ամսոյս 6ին Դշ. գիշերը բուռն ցնցում մը պատահեր է, ընդերկրեայ խուլ որոտումներով։ Հետեւեալ օրը՝ ժամը 11ին դարձեալ և հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու գիշերը։ Խուճապը, դժբախտութիւնը աննիւթագրելի է։ Շուարած, ամէն սեռէ և հասակէ արկածեալները չեն գիտեր ուր դիմեն։ Շատերը նորէն իրենց դեռ նոր բացած խանութները գոցեր և նորէն տաղաւարներուն տակ ապաստաներ են։ Նորէն շատ մը փլուզումներ պատահեր են, և հաւանական է որ վիրաւոր կամ մեռածներ ալ ըլլան։ Վերջապէս նոր ծայր տալ սկսած ընդհանուր գործունէութիւնը դադրած է գրեթէ։ Կակային թէ դաշտ-օնեռուն մէջ։ Նաև Կծու ցուրտ մը տիրող դժբախտութիւնը կը շեշտէ։ Համաձարակ հիւանդութիւնները կը շարունակեն զոհեր տանիլ։

—Կը լսենք թէ Վսեմ. Պ. Կարապետ Եղեանց՝ Տ. Զաւէն Մ. Վարդ.ի գրած մէկ պաշտօնական նամակին մէջ յայտներ է թէ. «Կարնեցիներուն ապերախտ վարմունքը պատճառ եղաւ վարժարանին տեղափոխման ի Խարբերդ։» Ինչպէս մենք ալ գրած էինք արդէն սակէ առաջ, Կարնեցիները իրենք էին որ գանգատագիր գանգատագրի վրայ կը հացնէին Պատրիարքարան՝ Սանասարեան վարժարանին նկատմամբ, և այսպէս ճշմարիտ է որ, իրե՛նք պատճառ կ'ըլլան այս տեղափոխման, մանաւանդ երկրաշարժէն ետքը, որ Սանասարեանի շէնքին պէտք ունի Ազգը։ Բայց թէ ապերախտ ընթացք մըն է ասիկա՝ քիչ մը անիրաւ ըլլալ կը թուի մեզի այս տեսակ նկատում մը։

—«Արեւելեան Մամուլ»ի մէջ կը կարդանք թէ՝ Հիւանդանոցի յորելեանին առթիւ մինչեւ հիմա եղած նուիրատուութիւններու գումարը՝ հասած է 650 ոսկիի։

—Ստեփան Ոսկանի յիշատարարանին բացման հանդէսը կատարուեր է ամսոյս 15ին, Իզմիրի Հայոց գերեզմանատան մէջ։ Ներկայ գտնուեր են հանգուցեալ գրագէտին համակիր շատ մը ազգայիններ, որոնց մէջ գտնուեր են Գ. Յ. Բարազեան, Գէորգ Պուպլի, Գ. Մարկոսեան և այլ էֆէնտիները, որոնք իրենց յարգանքը մատուցեր են ողբացեալ գրագէտին անմոռաց յիշատակին։

Այս յիշատակարանի կառուցումը եղած է նախաձեռնութեամբ հանգուցեալին առաջնակարգ աշակերտներուն՝ ծանօթ փաստաբան և գրականութեամբ պարապող Գէորգ Պուպլիի և Ստեփանեան Կարապետ էֆէնտիներու, որոնք որոշած էին իրենց մէջ կարեւոր գումար մը հանգանակելով շքեղ և փառաւոր չիրիմ մը կանգնել անոր անմոռ յիշատակին, Իզմիրի Հայոց Սինէքլիի գերեզմանատան մէջ։

Ինչպէս յայտնի է, ողբացեալը 1850ի գրականութեան ժիր աշխատաւորներէն մէկն ըլլալով՝ Բարիզի մէջ յաջողած էր գրագէտի մրցանակին արժանանալ, ինչ որ օտարականի մը համար քիչ մը դժուարին կը համարուէր. մանաւանդ այն ատենները Ֆրանսայի մէջ, յիշեալը մեծանուն Ժիւլ-Սիմոնի և ուրիշ առաջնակարգ գրագէտներու հետ Սէնթ-Պարպի վարժարանին մէջ ուսուցչութեան ամենափափուկ և կարեւոր պաշտօնը վարեց, որու աշակերտած են այդ միջոցին բազմաթիւ նշանաւոր և ծանօթ անձնաւորութիւններ։

Հրատարակած է «Արեւելք», և «Արեւմուտք» երկու հմտալից պարբերականները, որոնք առաջին անգամ ըլլալով՝ հայերէն լեզուի մշակութեան և բեղմնաւոր գրականութեան ռահվիրաները եղան մեր մէջ և որոնք ախորժով կարդացուեցան ու կը կարդացուին միշտ, իբրեւ մեր աշխարհիկ գրականութեան նորընթար գործերը։

Բնաւորութեամբ յամառ և սկզբունքի տէր անձնաւորութիւն մըն էր և անգամ մը համոզուելէ ետք՝ զիջողութիւն բառը գոյութիւն ունենալէ կը դադրէր իրեն համար։

Խել մը անտիպ գրութիւններ ունէր մասնաւոր տետրակի մը մէջ, զոր տեսնողներ կան իր բարեկամներուն քով. չի գիտցուիր այժմ թէ ո՞ւր կամ որո՞ւ քով կը գտնուին անոնք. թերեւս իր միակ եղբայրն աղէկ յիշէ այդ պարագան, հետեւաբար պարտականութիւն կ'ինայ իրեն փնտռել զանոնք։ 1864ին Իզմիրի ազգ. վարժարանի տեսչութեան պաշտօնին կոչուած էր, զոր արժանապէս վարեց երկու տարի. սակայն ի վերջէ զանազան թշնամութիւններ և դրպրոցին շուրջը դարձած կուսակցական պայքարներ, որոնցմէ չէր ախորժեր բընաւ, պարտաւորեցին զինքը հեռանալ այդ պաշտօնէն և մեկուսանալ բոլորովին, որով ձեռք առաւ Աղազարեան Խաչատուր էֆ.ի նախաձեռնութեամբ «Բէֆօրմ» ֆրանսերէն թերթին հրատարակութիւնը Իզմիրի մէջ, զոր մինչեւ վերջին շունչը վարեց առանց երբեք շեղելու իր միեւնոյն ուղղութենէն։

—Արմենէ անունով 15 տարեկան որբ աղջիկ մը, որ Խասգիւղի մէջ արիկայ երիտասարդէ մը խաբուելով յղի մնացած և զաւակը վիժելէ վերջ փողոցները ինկած էր՝ նոյն գիւղի Թաղ. Խորհուրդին և Աղքատախնամին դիմեր է թէեւ՝ պաշտպանութիւն գտնելու յոյսով, բայց մերժուեր է։ Թշուառ աղջիկը մէկ քանի ամիս ապրդին անդին թափառելով փողոցի սրիկաներուն խաղալիք ըլլալէ ետք, կը լսենք թէ՝ վերջերս յոյն կնոջ մը կողմէ պաշտպանուեր է և անա՛նկ կը կարծուի որ յոյն ըլլալու վրայ է։

Բանի որ Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդն ու Աղքատախնամը անտարբեր կը մնան դեռ այս պատահարին առջեւ, այժմ չարժե՞ր ուշադրութեանը յանձնել այս միջադէպը՝ առ որ անկ է։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փոխանորդարանէ Աղէ. Պոլսոյ Պատրիարքարանէ

Տիվրիկցի Փրփրիմեան Առաքել անունն 42-45 տարեկան, դէմքը սակաւ ինչ դեղնագոյն և նիհար, միջահասակ, սեւահեր, երկարաքիթ, խոշորաչուի, ստորին ծնօտը՝ վերինէն ատիճան մը դուրս ցցուած և ամբոյ դէմքին վրայ որոշ զանազանութիւն մը ունեցող, ընտանեաց տէր և արհեստով պատանաճի ազգային մը քանի տարիէ ի վեր անյայտ եղած է.

Կը յանձնարարուի արգոյ Ազգայնոց որ եթէ երբեք յիշեալ ազգայնոյն ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Ազգային Պատրիարքարանի ծանուցանել։

(Կնէ)

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՎԱՆԷՆ ՆԱՄԱԿ

30 Մարտ, 1902

Առանձ չուրջ.—Վարդապետ և Դարբուկ. Առաջ. տեղապահ Հայրը։

Աւանց՝ Վանայ գլխաւոր մէկ արուարձանն է. քաղաքէն կէս ժամ հեռաւորութեամբ դէպ ի հիւսիս 500 տնէ բաղկացեալ նաւահանգիստ գիւղաքաղաք մը. ունի եկեղեցի մը նորակառոյց և տարեկան 10—12 ոսկի պիւտճէով պահուող ծաղկոց մը։

Աւանցիք աշխատասէր, չարքաշ ու բաղդատմամբ այլ գիւղացւոց՝ նիւթական լաւ վիճակի տիրացած են, սակայն չափէ դուրս շահու նուիրուած մարդիկ ըլլալով՝ միշտ ալ շատ քիչ հոգ տարած են ունեցած դպրոցնուն, որուն համար տասնեակ տարիներէ ի վեր է որ կանոնաւոր դպրոցի մը երես տեսած չուներ։

Անցեալն մէջ՝ Աւանցիք կրթասիրութեան մօտեցնելու և զարգացնելու համար քարոզիչներ բաւական յորդորներ կարդացին, սակայն Աւանցիք հոգեվին փարած ու կառչած միմիայն իրենց շահամոլ հակմանց՝ ամենեւին չփոխեցին բարք ու հակումին. սակայն այժմ յառաջդիմող ժամանակիս անխուսափելի ազդեցութիւնը քիչիկ մը կրած մէջերնին քիչ շատ լուսամիտ մարդիկ յառաջ եկած ըլլալով, յոյս կայ թէ սիրեն և սկսին փոքր առ փոքր կրթական քայլեր առնուլ։

Ասոր ի հաստատութիւն, անցեալները Աւանցիք ժողովրդով, թաղականով ու գիւղապետով միահամուռ՝ Վիճակիս առաջնորդարանը դիմեցին, խնդրելով որ Վարագայ Որբանոցի նախկին տնօրէն Գուլօղլուեան էֆ.ն Աւանուց կրթական գործն ստանձնէ վարել, և առ այս հարկաւոր եղած յորդորն ու ստիպումն ընէ իրեն առաջնորդարան ու ընդունել տայ, իրենց կողմանէ յայտնելով թէ պատրաստ են դպրոցնուն տարեկան եղող պիւտճէին ութապատիկը Գուլօղլուեան էֆ.ի տրամադրութեան ներքեւ դնել կանոնաւոր վարժարան մը ունենալու ըղձանքով։ Առաջնորդարանը յոյժ օգտակար և կարեւոր տեսնելով Աւանցւոց այս առաջարկը, հարկ եղած յորդորն ու կոչ՝ ըրաւ Գուլօղլուեան էֆ.ին, որ սակայն Աւանցւոց ըղձանքին համաձայն իսկապէս կանոնաւոր դպրոց մը յառաջ բերելու և առաջարկին ընդունիլ կրնալու համար անբաւական սեպեց ծանուցուած պիւտճէն՝ յայտնելով որ արդիւնաւոր դպրոց մը ունենալու համար անհրաժեշտ եղող առաւել բարձր պիւտճէ մը պատրաստեն ու ապահովեն, որպէս զի կարենայ ընդունիլ առաջարկին և իրագործել իրմէն սպասած յոյսերին։

Աւանցիք աշխատութեան մէջ են այժմ օր առաջ կարգադրելու և վերջացնելու համար կրթական սոյն շաւեկան ու պատուաբեր խնդիրը. իսկապէս ոչ թէ նիւթական ձեռնհասութիւնն է որ կը պակսի իրենց, այլ ազնիւ ու յառաջդիմաբեր կորով մը միայն և քաջ գիտեն թէ իրենց ներկայ արթուն ընթացքովը՝ Վանայ էն կարող ու փորձ ուսուցիչը ձեռք բերած ըլլալով միայն պիտի կրնան հանիլ իրենց կրթական գովելի նպատակին։

* *

Միջոցէ մը ի վեր է որ «վարդախտ» և «կարմրախտ» ըսուած հիւանդութիւններ ճարակիլ սկսած են Վանայ մէջ, որոնց ծանր տեսակները մանուկներէն բաւական զոհեր տանիլ սկսած են։ Տեղս գտնուող մէկ երկու բժիշկները անկարող կը մնան կրկին հիւանդութեանց հասնելու։ Հմուտ բժիշկի սովը մանաւանդ յոյժ կենսական խնդիր. դիր մըն է եղած Վանայ համար տարիներէ ի վեր և կը մնայ ցարդ։

Եթէ Վանայ ազգայինները ընդհանրապէս ըստ բաւականին գիտակ եղած ըլլային առողջապահութեան կանոններուն և հիւանդութիւններու տեղի չտալու համար զգուշաւոր ընթացք մը բռնել կարենալու գիտակցութիւնն ունենային, քիչ փոյթ կամ վտանգ, բայց իրողութիւնն այս է որ տիրող բժշկական սովին հետ կը միանայ նաեւ թանձրացեալ տգիտութիւն մը որ միշտ ալ ամենաթեթեւ համաճարակներու ատեն առատ զոհեր առաջ կը բերէ։

Ասոր դարմանը մասամբ մը առողջապահութեան վերաբերեալ գրքերուն շատ ու խնամով ընթերցումն է, մէկ կողմէ ալ ազգ. վարժարաններու մէջ առողջապահութիւնն մտնելն ամենախնամոտ աւանդումը կրնայ ըլլալ. բայց հմուտ բժիշկներու բացը չի կրնար գոցուիլ ասով. հմուտ բժիշկները միշտ անհրաժեշտ են ամէն երկրի համար։

* *

Վիճակիս առաջն. տեղապահ Բագրեւանդեան Հայրը ցրտառութեան մը պատճառաւ մէկ շաբաթ հիւանդ անկողին մնալ ստիպուելէն ետքը՝ ապաքինած ըլլալով՝ վաղը չէ միւս օր (1 ապրիլին) ճամբայ պիտի ինայ դէպ ի Էջմիածին, եպիսկոպոսացման համար։

Ողջերթ և արդիւնաշատ բարձրացում կը մաղթենք Ն. Սրբութեան։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 28 ապրիլ.— Ընդհ. ընտրութիւնները տեղի ունեցան։ Նախարարութեան վիճակագրութիւնը իբր արդիւնք ցոյց կուտայ 566 ընտրութիւններ, որոնք հետեւեալ կերպով բաժնուած են։ 242 նախարարական, որոնցմէ 87 հանրապետական, 40 արմատական-հանրավարական, 94 արմատական, 21 հանրավարական և 153 հանախարարական որոնցմէ 30ը ազգայնական, 57 հանրապետական, 2 հանրավարական և 64 պահպանողական։ 171 հոգի համեմատականի մնացած են։ Ընտրուողներուն մէջ ուշադրութեան արժանի անձնաւորութիւններն են Տէյանէլ, Ռիպօ, Տումէ, Մելին, Տրքաէ, Պայեօ, Ժորէս, Տէլքասէ, Լէոն Պուրժուա, Տրմէօն, Լանրան, Ֆլուրան, Միլվուա, Լոքառա։ Իսկ պարտուածներուն մէջ կը գտնուին Քասանեաք, Տուրմոն, Լրպոն։ Համեմատականի մնացած են Միլրան, Պուրսոն, Լապոռի, Լէյկ, Ռէյնաք։ Հանանախարարական թերթերը կը նկատեն թէ նախարարութիւնը ուշագրաւ պարտութիւն մը կրեց։ Իսկ նախարարական թերթերը՝ ընդհակառակը, ընդդիմադիրներու քուէարկութիւնը միայն Բարիզ քաղաքին և նահանգին մէջ կը տեսնեն։ Կ'ըսեն թէ Բարիզ տոգորուած է ազգայնականութեամբ մինչդեռ նահանգին մէջ ազգայնականութիւնը խեղդուած է։

ԲԱՐԻԶ.— Հավասի գործակալութիւնը կը հրատարակէ ընտրութեանց ամփոփումի արդիւնքը։ Հանրապետականները կը կորսնցնեն 13 աթոռներ և 13 կը շահին, արմատականները կը կորսնցնեն 13 և կը շահին 12, հանրավարականները կը կորսնցնեն 4 և կը շահին 2, արմատական-հանրավարականները կը կորսնցնեն 5 և կը շահին նոյնքան, հանրապետական-հանանախարարականները կը կորսնցնեն 23 և կը շահին 19, ազգայնականները կը կորսնցնեն 7 և կը շահին 14, պահպանողականները կը կորսնցնեն 4 և կը շահին 3։ Իրիկուան ժամը 7ին, նախարարութեան տուած տեղեկութեանց համաձայն 246 նախարարական, 166 հանանախարարական ընտրուած են։ Տեղի պիտի ունենան 175 համեմատական ընտրութիւններ, որոնց 125ը նպաստաւոր են նախարարական ընտրելիներուն և 12ը հանանախարարականներուն։ Մնացածները տարակուսական են։ Ընտրուողներու մէջ կը գտնուի նաև Պուէն՝ նախարար հանրային շինութեանց, Բարիզի մէջ ընտրուած են երկու նախարարականներ։ Ասոնցմէ զատ 32 ալ համեմատականի մնացած են։

ԱՄՍԴԷՐՏԱՄ.— Կը հաստատուի թէ Վիլհէլմինա թագուհին կրցաւ այսօր քանի մը վայրկեանի համար անկողնէ ելլել։

ԲԱՐԻԶ.—Պուլկարիոյ նախարարապետը և ելմտական նախնար Սարաֆոֆ տեղս ժամանեցին։

ՀՌՈՄ.—Թագաւորը ընդունեց պատերազմական նախարարին հրաժարականը, Ծովային գործոց նախարար Մորինի յանձնեց պատերազմական գործերու վարչութիւնն ալ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ռոյթէրի գործակալութիւնը Պալմորալէն կը հաղորդէ թէ, ապրիլ 26ին Լու քաս Մայէր, Քրոնկ, Վան Վէլդէն տեղս ժամանած են և յետոյ մեկնած են դէպ ի Միւրլպուրկ և Պէլֆասդ, բանակցելու համար այն տեղի Պոէրներուն հետ։

ՀՌՈՄ.—Կը կարծուի թէ ծովային գործոց նախարարն ալ պատերազմական նախարարին հետեւելով պիտի հրաժարի։

ՊԵՐԼԻՆ, 28 ապրիլ.— Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը 1902 ապրիլ 21 հրամանագիրով մը Աւստրիա-Հունգարական տարմիղին մէջ ծովակալի աստիճան տուաւ Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխանին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սակարանին փակումէն յետոյ զրոյց մը սկսաւ շրջիլ թէ, Պոէր պատուիրակներու կողմէ առաջարկուած հաշտութեան պայմաններուն՝ Պոէրներուն կողմէն հաւանութեան արժանացած չըլլալուն լուրը կը հաղորդուի Բրեթորիայէն։ Պատերազմական պաշտօնատան մէջ յայտարարուցաւ թէ, նըմանօրինակ տեղեկութիւն մը չէ տրրուած։ Այս զրոյցներուն վրայ հարաւային Ափրիկեան արժեթուղթերուն գիներուն վրայ հակազդեցութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Փողոցին մէջ տրուած գիները, սակարանին նստին մէջ տրրուած գիներէն աւելի ցած են։ Ռատ Մին 12,25։

ՊԵՐԼԻՆ.—«Ալկեմայնէ Զայթունկ» իրազեկ չրջանակներու մէջ չրջած ղրոյցի մը արձագանգ ըլլալով կ'ըսէ թէ, Երրեակ Զինակցութեան նոր անդրադարձը պիտի ստորագրուի մայիս 1ին։

ՀՌՈՄ.— Պատերազմական նոր գաղանի զէնքին փորձը կատարելապէս յաջողեցաւ Սրէցիայի մէջ, նոր ձեւով թնդանօթ մը շինել որոշուեցաւ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 29 ապրիլ.— Մ.Մ. Վալտէք Ռուսսօ, Տէլգասէ և Լանէսան՝ նախագահ Մ. Լուպէի պիտի ընկերանան մինչեւ Պրէսթ։

— Մ. Էմիլ Զօլա՝ որ Ս. Երուսաղէմ կը գտնուի այժմ, Ս. Տեղեաց վայ վէպ մը գրելու ձեռնարկեր է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիական կառավարութիւնը՝ չ'արտօնեց գերմանական, ռուսական և հոլանտական կառավարութիւնները՝ որոնք կ'ուզէին շարժուն հիւանդանոցներ դրկել Պոէրներուն։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսք. Ուսմ. տիւն ագր. գաղ.	28—
» » էն եւրքէք	28—1/2
» » էն աշաղը	27—39 1/2
Բուսմէլի չըմէնը ագր. գնտ.	111—
» » էն եւրքէք	111—1/8
» » էն աշաղը	111—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	319
Սիկարէթ Ա.	0—17
» Բ.	—73
Թրամվայ	5—80
Ժուխանա	1—57 1/2
Օպլիկասիոն Թրամվայ	484—
Ասիւրանս	3—55
Գորբորնասիոն	0—09
Գումմէրսիալ	0—08.6
Լորիոտ	71—50
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	408—50
Թրանսվասալ	160—
Բրնեթրմ Թանվիլթը	484—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	267—50
Անսաուլը չըմ ագսիոնը	10—67

ԱԳՈՂԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղր. տան	ղր. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	101—50
Իսկիլիզ լիրասը	110—06
Ֆրանսըզ ալթունը	87—24
Բոլ	90—
Գրէսից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—57

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լոնտրա 28 ապրիլ

Ռուկ. էհսամը Ռուկ. լիրասը	94—50
Օսմ. էհսամը գաբանտը	25—37
» » Բ	27—
« » Գ	51—
Օսմանլը Պանգասը	12—63
Մրսրը Տուլ. մութթահրաէ	108—50
Պուլկար իսթիդրազը	88—
Գամպիո Բարիզ 3 այ վատէ	25—35
Թրանսվասալ	6—31
Շարթրէթ	3—65

Բարիզ 28 ապրիլ

Ֆրնս էհս. 3%ֆր.	100—85
Եէնի Օսմ. էհսամը գաբանտը	25—87
Բուսմէլի չըմէնտիֆերի	112—58
Օսմանլը Բէժիսի էհսամը	319—
» Պանգասը	565—
Գրտիտի Լիոնէ	1033—
Իթալիա էհսամը	100—90
Բուիորիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	517—
Սբանեալ	78—72
Թրանսվալ	158—50
Գամպիո 3 այ վատէ	225—50
Լիժիսիէն իւնիֆիէ	110—90
Շարթրէթ	94—

ԳԱՄՊԻՕ

Լոնտրա	110—10
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—85
Ֆիորէն Մանտա	31—81
Վիէննա չէքի (գուբօն)	——

Գերլին 28 ապրիլ

Բուսմէլի չըմէնտիֆ. (մարգ)	112—70
Լոնտրա իւզերինէ գամպիո	20—335

Վիէննա 28 ապրիլ

Լոնտրա իւզերինէ գամպիո	240—10
Բուսմէլի չըմէնտիֆերի ֆր.	107—50
Օսմանլը Բէժի ագսիոնը	291—

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ կարդացէք Աստամնաբոյժ Գ. Յովհաննէսեան էֆ.ի ազդը՝ Դ. երեսին վրայ։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ՆԻՆ ԹԷՖԹԻՐԻԳԱՍԸ (26)

ՄԻԽԹԱՆԹԸԳԼՆ ԷՍՐԱՐԸ

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ

ԲԻԷՐ ՏԷԼԳՈՒՐ

Թ.

ԳՈՒՄԱՐԽԱՆԷ ԵԱԽՈՒՏ ՄԱԳՍԻՄ

Կէնճ գըզ գալդուպ, Մագսիմին զօլունա կիրէրէք, օեունճուլարը՝ սարասընա սօգուլտուլար. պունլարը իքիսիտ թիրթիր թիթրէր իտիրէր. լագբրարեր Ալիս աչը, տէտի քի.

—Զէվալը հալամա պանա իթմիշ օլտուղունուզ էյլիկէ թէչէքքիւր իտէրիմ։

—Ահ մատմուազէլ, պու վագտաբը խաթըրա կէթիրմէկէ թէնէզգիւլ պուեուրուեօրսունըզ։

—Իտիլէն էյլիկեի հէր վագթի խաթըրլարըմ։

—Պու խրատէթ պու գատար մէտհէ չաեան մը իտի քի, թէչէքքիւր իտիեօրսունըզ։

—Էվվէթ խրատէթին պէօյլէ զամէթսիզ օլտուղունը պիլտիեիմէն բէք զիեատէ մէմնունում։

—Մատմուազէլ, պէնտէնիզ հագրգաթէն մահճուպրմ, իթմիշ օլտուղըմ ուֆագ պիր խրատէթ իչուն թէվէճճիհնինիզի գազանտրզրմատան տօլաեը թէչէքքիւր վէ պէօյլէ պիր քիւչիւք խրատէթի խաթրա կէթիրմէկէ թէնէզգիւլ պուեուրտուղունուզ սէպէպիյլէ քէնտիմի տիւնեանդն էն պիեատէ պախթիեարը ատտ իտէրիմ։

Վալս պիթմէքլէ, Մագսիմ օեունճուսունը էսկի եէրինէ կէօթիւրտի։ Ալիս կէնճ ատէմէ էլինի ուզատարագ, թէչէքքիւր իտէրիմ էֆէնտիմ տէտի։

Շու թէչէքքիւր լուղէթինտէ պիր թէէսիր վար իտի քի, օնու եալընըզ Մարիօնդն չաշրրմըշ օլան օղլու հիսս իթթի։ Մէրգումա լաղրմ օլան չէյ՝ թուրթմագտա օլտուղու քիւչիւք էլի տուտագլարընա կէօթիւրսէք իչունթէքմիլ գուվվէթինի սարի իթմէք իտի։ Նէ իսէ գօրգագլըգլա ֆիլան, պունուտա իճրա իտուպ, կիւզել օեունճունդն էօնիւնտէ իհթիրամլա էեիլէրէք. եանընտան սավուշմաղա ատճէլէ իթմի։

Օ կիճէ Մագսիմ՝ պիր ազ գաչըրմըշտը։ Տօսթունա խանէսինէ գատար արգատաշլըգ իթմի. եօլտա, սէատթը հալինի Շարլ տը Պօնվիլէ պիր թէէսսիրլէ անլաթտը քի, հէրիֆին սապրը թիւքենուպ, «կիւզէլ, կիւզէլ, սէն տահա կէնճսին, աթեշինին հէբսինի պու ազամ ատօքմէ» տէմիշ իտի։ Մագսիմին լագբրտըլարը՝ Մարքիշին եարասը իւզերինէ սօղուզ սուատօքիւեօր իտի։ Մարքի՝ սօղուզճա սէյամլաեուպ, Մագսիմի թէրօ իթթի։ Պու իսէ կէրի տէօնիւպ էվինէ ատղրու երիրիմէէ պաշլատը։

Լօնբրէնին սօարէլերի տէվամ իտուպ, Մարիօնուն օղլուտա պունլարըն հիչ պիրիսինտէ էքսիկ տէեիլտի։ Նիհահէթ օլաճագ օլտու. պիր ազամ պու իքի քիչի՝ պիրպիրլէրինի սէվտիքլէրինի թատիգ իթտիլէր, օ վագթի իչ պաշգալաշուպ, պէօյլէ խալգ իչինտէ իտիլէն իւլքէթ՝ արթըգ հիչ պիր չէյէ եարամազ օլտու։ Պիր կիւն կէնճ գըզ՝ հալասըյա պէրապէր կէդմէէ չըգուպ, թապիի օլաճազը կիպի, Մագսիմէ բասթ կէլտիլէր։ Պու «թապիի» քէլիմէսինէ շաշըրմասընը չունքի, տէլիգանլըքնը իչի կիւճի անճագ օթէլին գարուսը էօնիւնտէ կէզմէք վէ տիւնեատա լեթաքէթինի հիչ պիր վիճուտտա կէօրմէտիեի սէվկիլի Ալիսնի տիւշիւնմէք իտի։

Մագսիմին զիհնի օ արալըգ օ գատար մէշղուլ իտի քի, պաշընը գալտրրուպ Ալիսի կէօրմէսիյլէ տէլի կիպի օլուպ, մէրգումէէ աշինալըգ իթտի վէ եանընտա տուրան գօսգօճա հալա հանըմը կէօրէմէտի. պու իխթիեարէ գատրն իսէ, Մագսիմին պուլվար Մոնմարթրատա քէնտիլէրինէ եօլ կէօսթէրէն չօճուգ օլտուղունը թանրը։ Տէլիգանլըքը, սօնրատա պիրատէրինին վէրտիեի պալօլարտա չօգ տէֆա կէօրմիշ վէ մէրգումը էքսէր ատէմլէրտէն թէֆրիգ իլէ քէնտէսինին սէվիմլի պիր գատրն օլտուղունը օնա կէօսթէրմիշ իտի։

Պու թէսատիֆ՝ կէրէք Մատմուազէլ Ալիս վէ կէրէք հալա հանըմ իչուն պէօեիւք պիր մէմնունիյէթի մուճիպ օլտու. էքսիյիճէ կէօրիւյիւլիւպ, պու տէֆա հէր նէ գատար թէչիլքէլի եօլ եօգ իտի իսէ տէ, չօճուգ գօլունը իխթիեար գատընա թագտիմ իթմէկի քէնտիսինէ պօրճ ատտ իթտի։

Մատմուազէլ տը Լօնբրէէ չուկիւնլէրտէ պիր կէղմէք մէրագը պասը. քէնտիսինի տերէյէի նիհատէտ սէվմէքտէ օլան պէօեիւք բէտէրի իսէ, մէրգումէնին պէօյէ օրգ. օրգ ատրարը չէգրէյը՝ կէնճլիեի հասպիյլէ բէք թապիի պիր իխթիեաճա մէպնի օլտուղունը պիլուպ թաեին իթմէզտի. Ալիս՝ հալասընը բէֆագաթբյա հէր կիւն օթէլտէն չէգար իտի։ Մագսիմտէ պէօյլէ պիր մէրագա տիւշմիւշ օլմալը տը քի, իւլ թէատիւֆ իթտիեի եէրտէ հէր կիւն հանըմարա բասթ կէլիր իտի։ Լաքին իքի կէնճէ պու տա աղ կէօրիւնիւեօր իտի. չունքի, պիրպիրլէրինի իւչ քիչի օլտուղլարը հալատ կէօրիւեօրլարը. եանի իխթիեար գատընը իչէրինտէ ֆազլա պուլուեօրլարը՝ չունքի, պիրպիրլէրինի ահվալը աչգանէլէրինի աչամազլար իտի։

(Տէվ-ի)

Ի ԼԱՆ

Պէշլ մէիմիթրոլրդ թիմուր թէլ քիլօկրամ 64000, 4 միլիմէթրոլրդ թիմուր թէլ՝ 116000, 2 միլիմէթրոս պրոնզ սիլիսիս թէլի՝ 3000։ Թիմուրլը պէօյիւք մօտէլ իզոլաթէօր ատէտ 3000, թիմուրսուզ պէօյիւք մօտէլ իզոլաթէօր 2000, թիմուրլը օրթա մօտէլ իզոլաթէօր 23 պին 400։ Պանտ քեաղրտը քիլօկրամ 5000, նրչատրը 10000, կէօզ թաշը 2000։ Լագրլանչէ զէնկի ատէտ 15000, Լագրլանչէ գատէհի 4000, Տանիէլ զէնկի 5000, Տանիէլ վասթրէօսի ատէտ 5000, Տանիէլ գատէհի ատէտ 2000։

1318 սէնէսի անպար վէ պազը խուԹուԹը լազրմէսի իչուն միւպաեէտ օլունանաց օլան պալէտատ միւֆրէտաթի վէ նէվէրի պէտան օլունան օն տէօրթ գալէմ էշեահ թէլէկրաֆի՝ պու քէրրէ մէվզրի միւնագասատա վազ օլունտուղունտան, էշեահ մէզքիրէնին իթա սրնա թալիպ օլանլարրն նիւմունէ վէ չէրահիթինի կէօրմէք վէ տահա զիեատէ թաֆսիլաթ ալմագ իւզրէ, եիւզտէ օհիսապը իլէ տէբօզիթօ ագճէսի վէ եախօտ Տէբրատատէթ Թիճարէթ օտասը իլէ մուգավէլաթ մուհարրիրլիեինէն մուսատատագ քէֆալէթը գավիրէլէրինի համիլէն, ճուամատան մատտա, պէտէր կիւն թելէկրաֆ վէ բօսթա նէզարէթի մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էլլէմելերի իլան օլունուր։

16 Նիսան 1318

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐ

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԴԻՒՐԻՆ,

ԱՆՍԽԱԼ

ԵՒ ԱՆՇՓՈԹ

Հաշուակալութեան այս նոր մեթոտը, կրկնատոմարի հիմերուն վրայ հաստատուած, երկարատեւ փորձերով պսակուած, ամսական փորձակշռի, տարեկան հաշուեկշռի, տոկոսաւոր և անտոկոս ընթացիկ հաշիւները հանելու և ամէն գործառնութեանց անհամեմատ դիւրութիւններ ընծայելով հանդերձ ժամանակի և աշխատութեան ասերէւակայելի խնայում մը կը պարունակէ իր մէջ, այնպէս որ ամբողջ ամսուան մը աշխատութիւնը կարելի կ'ըլլայ Մէկ ժամէն աւարտել։

Այս նորագիւտ մեթոտը վստահաբար կը յանձնարարուի օգեղանաւոր, վաճառական, գործապետ, հաշուակալ-գրագիր դասակարգերուն, մէկ խօսքով ամէն անոնց որք հաշիւ ունենալու կամ բռնելու հարկին մէջ են։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը 3-4 դասով միայն կարելի է սորվիլ, որու փոխարէն պէտք է վճարել միայն մէկ լիրա օսմ.։

Կը պատրաստուի բացատրութիւններն ու տեղեկութիւնները Յէր կը տրուին։

Դիմել, ամէն օր մինչեւ կէս օր, Առեւտր. վարժարան. Բանկալթի, Հարպիյէ աղբիւրին դէմ։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի Հեղինակ-Ուսուցիչն անձամբ կ'երթայ ամէն անոնց որք դիւրութիւն չունին վարժարան գալու։ Այս պարագայի մէջ իւրաքանչիւր այցելութեան համար մէկ մէճիտ պիտի վճարուի իբր ճամբու ծախք։

ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐի մասին գաւառներէն մեզ եղած հարցերուն հանութեամբ կը պատասխանենք, եթէ նամակին մէջ դրօշմաթուղթ (փուլ) մը ծրարելու յօժարած ըլլան։

Դասերն ինչպէս և Թղթակցութիւնները կ'ըլլան Հայ. Օսմ. և Ֆրանս. լեզուներով։

Պարապ յոգնութիւն չի պատճառելու համար ըսենք նաեւ թէ ԲԱԳՐԱՏՈՄԱՐը արդէն կրկնատոմարի դրութիւնը դիտցողներուն կը վերաբերի։

Տոմարակալութիւն սորվիլ փափաքողք մեր կիրակնօրեայ դասերուն կրնան հետեւիլ, որոնց վերակսումը պիտի յայտարարենք ընդհուպ։

Հիմնադիր-Տնօրէն

Առեւտր. և Լեզուագ. վարժարանաց Բանկալթի.

3—30 ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ՄԵՋՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿՇԱՑ

Գատգիւղ, Մէջհիւրտար, Բիւթիյէ փողոց, թիւ 16

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՒ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ՝ ԵՐԿՍԵՌՈՒՍՈՒՄՆԱՌԱՆ ՄԻԱՑՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Գործնական եղանակաւ և դիւրաւոյց մեթոտներով կ'աւանդուին, գիտութիւններէ զատ, Հայ. Ֆրանս. Անգլ. և Թուրք. լեզուները, նաև ձեռարուեստք եւ երաժշտութիւն ձայնական ու գործիական։ Մասնաւոր հոգածութիւն՝ աշակերտաց մէջ լաւ նրկարագրի կազմութեան և բարեկրթութեան։ Դիւրութիւնները կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանգստաւէտութիւն՝ առողջապահիկ պայմաններու մէջ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷ, վարժուհիի խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար, գաւառային վարչութիւնք կարող են ուշիմ աղջիկներ դրկել, այս վարժարանին մէջ դաստիարակուելու և ապագային ծննդավայրին մէջ իբրեւ վարժուհի ծառայելու համար։

Բանակցութեան համար դիմել առ Ց. Դ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ, Տեսուչ վարժարանին։

ՄԻՒԼԹԷԼԷՄ ՄԻՆԹԷՐԻԼԷՐԻՄԻՋԷ

ԿԻՒՋԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՑԵԷ

ՎԱՔՍԻՆ նամ սուրզ եանան իտարէ գանտիլի հէր եերտէ սաթըլմագտա տրը։

Հէր գութուեա պիր քէրրէ ալամէթը ֆարիգամրզը թանըմագ իչուն, տըգդաթ իտինիզ։

Սթանպոլ մուհիթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ թավսիյէ իթմէքտան օյտուղումուզ պու իտարէ գանտիլլէրի՝ Ամսթէրտամտա վագը Մ. Վէրգօրտ վէ Զօնրն ֆապրիգալարընտան կէթիրիլմէքտէ տիր։ Յաչիս պալմամուսնտան մատամուլ օյտուգալարը կիպի, 6, 8 վէ 10 սահթ միւթէմատիյէն եանմագտա տրը։

Պու գանտիլին ֆիթիլլէրի՝ էն եիւքսէք տէրէճէի հարարէթէ մուգավէմէթ իտէր վէ եաղլարը պօղուլմազլար։

Հէմտէ պունլարը եագմագ իչուն, սուեատա լիզում եօգ տրը։ Պու՝ էն պէօեիւք մուհասէնաթտան տրը. չիւնքի, սու՝ թէմիզլիեէ մանի տիր։ Պինաէն ալէյհ, պու ֆիթիլլէրի սուսրզ պիր թապագ իչինէ գօյմագ քանֆի տիր։ Եագըլընճա, պիւթիւն կիճէ բարագ պիր զրեա վէրիր վէ ապա գօղու նէյր իթմէզ։ Ֆագլա օլարագ 24 գութուեագտրգլարը, կէթիրէճէքլէրի գութուար տէրունինտէ պուլունան վէ ուսուլը իսթիմալինէ տաիր օլան սարը քեաղրտլարը իստ իտէնէ կիւմիշ դարլամալը վէ եախօտ բէրուրէ վէ սիմի թալը պիր էրքէկ գրամաթ իչինէսի վէ եախօտ գատրն իչինէսի իհտա իտիլէճէք տիր։

Պիթիմէմալիքը Օսմանիյէ իչուն, մէղքիւր ֆապրիգանրն չիւպէսի՝ Բարեանօրալը գումքանեատ՝ Դումրուխանրնտան Սթանպոլտա Սուլթան Համամրնտա, Հաճօրալը խանրնրն իւսթ գաթրնտա 29 վէ 30 նիւմէրօլու օտաւլարա նագլ իթմիշ տիր։ 13—26

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՈՒԷՍԴԷՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍՈՒԵՑԼԱ ՅՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851Տէ ԹԷՂՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՅԸ ԻՆԿԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թագմին օլունան զիյանլարրն մէճմուի	ֆունկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Բեսամիլէն Թէեսիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպոլ, Պահէճ Գաբու., Անանիատի եան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տըր

ԻՍԹԱՐ — Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումքանիալարրն սէրմայէսի հասըլաթրնա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթրընգի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթրընի բագիպալէրինէ թէֆէվվիւգ իթաերմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

Հ. ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին

Ի ՊԱՂԻՍ

Թահդատէ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենա ուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ

Տեսակի ա ուութեան մասին՝ եւրոպականի՝ ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գինիներու գերազանց ժանեւթիւնը։ Փափաք ղներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի։

Մեծածաւակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրօսապաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երիկիներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.—ՊՊ. Լաքտարիէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՄՊԱՆ.— ՊՊ. Ապքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.— Պ. Կէռոն Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
ԻԶՄԻՐ.— Պ. Յակոբ Մոմճեան։
ՌՈՏՈՍԹՕ.— Պ. Յակոբ Բսօվատալ։
ՋՄԻՒՐՆԻԱ.—Պ. Հայտրիս Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՍԿԻՒԴԻ.—Պ. Մ. Քարտուանս.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանչէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.— Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱԳԻԶՕՆ.— Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան. 24—21

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԷԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՃԻՐՔԷԹԻ

ԵՐՄԱՑԷ, ԻՀԼԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899ատ մէրի իւլ իհրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» » » հանկրն »	» »	460,267,203
» » » » բրիմի »	» »	1,433,965

Էօմէր Էֆէնտի վէ չօճուգլար իչիւն միւթէսիլ չէրահթ իլէ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկըն էտրը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նէրգիսի թաղրրբը էտրը մալ, էվրաղը նագտիյէ վէ վաբոր սիկուրթասրը դասալ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896ատ 18½ %, 1897ատ 18 %, 1898ատ 18 %, 1899ատ 16 % թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլերի (Տէրասատէթատ Լօնտրատա Մօֆեատա) Դրէսի Լրմնէ, Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Պանգ Նատիօնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւտատատ վէ միւթէպէր քէֆալէթլի աճէնթէլէր արանըլըյոր

Թիւրքիա իչիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սոգագ, Ճէտիտ խան

Տ՝ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻ

Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինէ 97 նիւմէրօլու թէտավիխանէսինէ խասթալարը գապուլ վէ թէտավի իտէր։ Պէլ սօղուգլուղունուն էն չէսիա վէ էն միւզմին հալինէ վէ օնտան տօլաեր զուհուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իլլէթլէրինի միւշթէհիր պուլունան տօքթէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիչ աղրը հիսս իթմիրմէքսիզին, ազ միւտտէթ զարֆընտա թէտավի իտէր։ Թէրէտտիւտ իտէնլէրտէն՝ իւճրեթի խասթալըգլարընը չիֆասընտան սոնրա ալընապիլիր։

ՖՐԷՆԿԻ Ղաեէթ եէնի վէ էվրոբատա թասթիգ օլունան սօն ուսուլ իւզրէ, ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆագրյէթէլէ թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ կէտէն 10ա գատար Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինտէ, Գարագուշ օղլէլի գարշըսընտա լամպաճը տինքեանը իւզէրինտէ, 97 նօմէրօլու թէտավիխանէսինտէ պուլունուր։ 20—40

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐԻԶԷ

347, Բէրա, Մեծ Փողոց-Պէյ Մաղազէ դէմը,

Բարիզէ նոր հասած ըլլալով հաստատած է իր դարմանատունը Բերա, ուր կը դարմանէ ամէն տեսակ քերնի հիւանդութիւններ և ակռաներ ըստ ամենավերջին դրութեան կատարելագործեալ գործիքներով։

ԶՐԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ կարօտելոց համար Զորեքշաբթի օրերը առաւօտէն մինչ ցորեկ։ 25—6

ՀԱՑ ՄՆՏՈՒԿՃԻ ՀԱՐՍՆԻՔԻ

ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի-Զապթիյէ

ԱՊԱՌԻԿ ՄԻ՝ ՈՒԶԷԲ ԶՊԻՏԻ ՏԱՄ

ԼՊԱՌԻԿ ԶՊԻՏԻ ՏԱՄ

Ճամբորդներու համար	5 %	զեղչ
Ամուրիներու »	10 %	»
Աղջիկներու »	50 %	»

ԶՈՐՍ ԱՆԳԱՄ ԿԱՐԳՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ԶՐԻ

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐի ընկերութիւնը իր հոչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐի ընկերութիւնը զանազան արուեստանդէսներուն՝ 400էն աւելի չքադրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայիի գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. ՍԻՆԿԷՐի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց դեղեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻԾԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար գնդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Մէրայի Լիսէին դիմաց։ Զալաթիա՝ Կարտքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մասնաճիւղք՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

Լ'ԻՒՆԻՈՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՅԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷՂՍԻՍԻ ԻՏԻԼՄԻԾ

Բարիստէ Բլաս Վանտօմտա, 9 նօմէրօրա տաիրէի խուտսի։

ՀԱՐԻՒՐ ՇԻՐԳԷՆԴԻ

Սերմաեէ վէ իխթիեաթ 107,000,000 ֆր.
Սէնէնին մագպուզաթը 21,000,000 »
Էօտէնէն զիեան 252,000.000 »
Սիկուրթալը խանէէրին գրչմէթի 19,000,000 »

ԷՕՄՐ ՇԻՐԳԷՆԴԻ

Սերմաեէ վէ իխթիեաթ 153000,000 ֆր.
1900 մագպուզաթը 17000,020 »
Էօտէնէն լիեան 126000,000 »
Սիկուրթալը էօմիւր 260000,000 »

ՊՈՒՆ ՇԻՐԳԷԹ զաեէթ միւսաիտ չէրահթ իլէ թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր

ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւխթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուտսի էնվէֆն։

Ֆիեաթլա էօմիւր սիկուրթա խտէր։

ՇԻՐԳԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթոման» օրպ, Սթանպոլ ամանը տախի Կալաթատա «Պանգ Օթթոման» գարշըսընտա տը։

)(172)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՋԵՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԼԿՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԴԻԱՆԳԷՔ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.

Ալիսի դաստիարակուհին, իբրև ճշմարիտ անգլուհի, թէև բնաւ չէր ուզեր պարտականութեանը սահմանը անցնել ու իր ձեռնհասութենէն բարձր խնդրի մը միջամտել, սակայն Օր. Գրիգորեանցի տարապայման անձկութիւնն ու մտահոգ կացութիւնը տեսնելով, չկրցաւ պահել պաղարիւնութիւնը և գոն չմնալով միլիոնատէրին կարուկ պատասխանէն,

— Բայց պարոնը կը ներէ ինձ անշուշտ, ըսաւ, եթէ դիտել տամ իրեն որ, Օր. Ալիս պէտք եղածէն աւելի կարեւորութիւն տուած է այս փոփոխ խնդրոյն։

—Բուռն սէր կը տածէ, ըսել կ'ուզէք Վահէի նկատմամբ։

—Այո՛ պարոն, երկար տարիներէ ի վեր Ձեր տան մէջ կ'ապրիմ, և բնաւ չէր պատահած որ Օրիորդը այս աստիճան զբաղի երիտասարդի մը անձով. շարունակ Վահէի վրայ կը խօսի, և կը փափաքի որ ես ալ միշտ այլ և այլ պատմութիւնները կրկնեմ պատկերահանին մեզ հետ կատարած ուղեկցութեան։

—Ախ, դ-ռ Մօթ հառաչեց Գրիգորեանց, մեծ քայլերով երթեւեկելով սենեակին մէջ, չուարած եմ, չեմ գիտեր ի՛նչ պէտք է ընեմ։

—Աստուծոյ յանձնեցէք, պարոն, ըսաւ դաստիարակուհին ջերմեռանդ շեշտով, Անիկա ամէն բան կը կարգադրէ անշուշտ մեզի համար։

—Ի՞նչ մեծ սխալ էր որ գործեցի Ալիսը Պոլիս ղրկելով, և ո՞րչափ մեծ սխալ էր իմ հոս մնալս։

—Բայց պարոնը թող չվշտանայ այս բնական իրողութեան համար, ուշ կամ կանուխ պիտի պատահէր ան, Օրիորդը օր մը չէ օր մը պիտի ընէր իր ամուսնական ընտրութիւնը։

—Ի՞նչ բարեբաղդութիւն պիտի ըլլար, եթէ պատահական երիտասարդ մը, կամ ինծի անծանօթ մէկը չըլլար Ալիսի ընտրելին, ա՜խ դ-ռ Մօթ չէք գիտեր ո՞րչափ մտատանջութիւն կը պատճառէ ինձ այս խնդիրը։ Աղջկանս ընտրած երիտասարդէն կախում ունի իմ և հիմնած առեւտրական տանս գոյութիւնը. եթէ սխալ քայլ մը առնեմ, ո՜հ, չատ դժբախտ պիտի ըլլանք ես ալ, աղջիկս ալ։

—Բայց պարոնը պէտք է վստահ ըլլայ որ, սխալ կամ անյարմար ընտրութիւն մը չէ ըրած Օրիորդը, պատկերահանը կատարեալ մարդ է։

—Ձեր դատատանին վստահ եմ, դ-ռ Մօթ։ և ասոր համար լրջութեամբ հետամուտ եղայ լիակատար տեղեկութիւններ ձեռք բերելու Վահէի անցեալին և ընտանեկան պարագայից նրկատմամբ։

Դաստիարակուհին այսչափ առաջ երթալէ ետք, իր տիրոջ վերջնական նպատակը հասկնալու դիտումով.

—Թող ներէ պարոնը, յարեց, բայց եթէ գոհացուցիչ տեղեկութիւններ չհաղորդեն Վահէի ընտանիքին նկատմամբ, այն ատեն ի՞նչ ընել մտադիր...

—Այն ատենը մի հարցնէք, ըսաւ Գրիգորեանց, խոր հառաչ մը քաշելով, չեմ ուզեր երեւակայել այն դժբաղդ վայրկեանը որ քայքայումը պիտի ըլլայ արդէն հիւծած մարմնոյս։

Խոր լռութիւն մը տիրեց երկու խօսակիցներուն միջեւ. արդարեւ ի՞նչ սոսկալի բան պիտի ըլլար, եթէ երբեք անպատշաճ տեղեկութիւններ հասնէին երիտասարդին նկատմամբ։ Ալիս ամէն պարագայի մէջ պիտի չհամոզուէր և իր բնական հաստատակամութեամբ պիտի պնդէր առաջարկին վրայ։ իսկ հայրը բնականաբար պիտի չյօժարէր իր ձեռքով քանդել տունը աղջկան, անարժէք անծանօթի մը հետ ամուսնացնելով զայն։

Հաւանականութիւնը չատ տխուր էր, որուն վրայ երկուքն ալ սկսան լուռ ու անխօս մտածել։

Յաջորդ օրը պատասխանի կը սպասէր Ալիս դաստիարակուհիէն որ չէր ըներ վճռական յայտնութիւնը։ Մանկամարդ աղջիկը նկատելով որ հակառակ իր սրտանմտումին, ֆգֆգում մը կայ գործին մէջ, ինք կանխեց դաստիարակուհին և բացատրութիւն ուզեց։

—Բայց ասոնք բաւական չեն, ըսաւ, Ալիս, հօրը տուած պատասխանը լսելէ ետք, ես կը կարծէի որ հայրս վստահութիւն ունի իմ դատելու կարողութեանս վրայ, եւ իմ որոշում տալէս ետքը, հարկ չկար ուրիշներու դատատանին դիմելու։

—Բայց վերջապէս մինչեւ մէկ ատիճան ուղիղ կրնար ըլլալ ձեր դատատանը, յարեց դաստիարակուհին, մանաւանդ որ իրեն վերաբերող գործի մը համար ուզիղ դատատան չի կրնար ընել ոեւէ մէկը, երբ արտի խնդիր ըլլայ ան։

—Ի՞նչ ընելու է ուրեմն, պատասխանեց Ալիս, սրտի խնդիրներու համար ուրիշներու դատատանի՞ն դիմելու է. ատիկա ամէնէն անհեթեթ պահանջումը պիտի ըլլար կարծեմ։ Վահէ կրնայ հակառակորդներ, նախանձողներ ունենալ Պոլսոյ մէջ, նոյն իսկ այն մարդը որուն յանձնած է հայրս քննութիւն մը ընել այս մասին, կրնայ թշնամութիւն մը ունենալ պատկերահանին նկատմամբ կամ ուրիշ ծածուկ նկատումով մը կրնայ անպատշաճ ներգործել երիտասարդին ընտանիքը, միթէ այն միակ մարդուն չարախօսութիւնը բաւական սեպելո՞ւ է Վահէի նման թանկագին երիտասարդի մը վարկը կոտրելու և արժանիքը ոտնակոխ ընելու համար։ Ո՜հ, սոսկալի բան է առ դ-ռ Մօթ, դուք որ այնչափ ուզղադատ էք և անաչառ, ինչպէ՞ս կը հանդուրժէք այս անիրաւութեան։

—Բայց հասարակաց կարծիքը կայ որ կ'ուիլիսէ ամէն տեղ, և չի թողուտրեր որ ոեւէ մէկը իր գծած սահմաններէն չելնի, կը կապէ, կը կաչանդէ սրտերը, զգացմունքները։

—Շատ պայմանական մտածումէ ադ, դ-ռ Մօթ, ըսաւ Ալիս, ուրիշներու գործին կարեւորութիւն ընծայելու համար, մարդ պէտք չէ բանի մը ձեռնարկէ, ոչ իսկ պէտք չէ ձախ շարժի, միշտ քննադատողներ, յոռետեսներ, չարախօսներ կանգնած պիտի մնան, անոնց իւրաքանչիւրին գոհացում տալու չափ տակտ չենք, հոգ Աստուծոյ ո՛չ ես, ո՛չ ալ հայրս։

—Իսկ եթէ յոռի ըսանիքի մը կը պատկանի Վահէ, եթէ լոկ հրապուրիչ ձեւերու տակ աքօղուած է։

—Ինծի ի՞նչ փոյթ Վահէի ընտանիքը, ո՞վ ըսաւ որ անկա իր ընտանիքին ամբողջ անդամներուն պատասխանատուութիւնը ստանձնած է, և միթէ արդարութիւն է ամենանվել մէկէ մը որ հաչիւը տայ իր ընտանեկան անդամներէն իւրաքանչիւրին արարքին։ Մենք Վահէն տեսանք, թերութիւն մը կա՞յ անոր վրայ։

—Ո՜հ ո՛չ, պատասխանեց դաստիարակուհին, աւելի արգասաւորելով Ալիսի վրայ քան թէ աչքդ ասաքերուն համոզուելով։

(Շարունակելի)